

Obsah:

1) Dostali jsme za úkol (<i>úvodník</i>)	1
<i>P. Gorazd OCarm.</i>	
2) Kdo jsi, Světlo... ..	2
<i>Sv. Terezie Benedikta od Kříže</i>	
3) Život s Duchem svatým	3
<i>Sv. Marie M. de'Pazzi, sv. Terezie Markéta od Nejsv. Srdce, bl. Marie od Ježíše Ukřižovaného</i>	
4) Přímluvná modlitba v životě sv. Terezie Benedikty od Kříže	5
<i>P. Vojtěch od sv. Hedviky, OCD</i>	
5) Duch svatý a modlitba (4. část)	10
<i>P. Redemptus Maria Valabek O.Carm.</i>	
6) Služba v lazaretu v Hranicích na Moravě (2. část)	14
<i>Edith Stein</i>	
7) Nový překlad díla sv. Jana od Kříže	19
<i>P. Vojtěch od sv. Hedviky OCD</i>	
8) Mystické spojení s Marií - dokončení (27. část)	20
<i>Sr. Marie od sv. Terezie</i>	

DOSTALI JSME ZA ÚKOL

znovu prozkoumat přítomnost Ducha, který působí v církvi i ve světě, znovu objevit ctnost naděje, obnovit svou naději v konečný příchod Božího království, zhodnotit a prohloubit znamení naděje v naší době, uvědomit si hodnotu jednoty jako ovoce působení Ducha, v tomto světle vzhlížet k Marii... (Jan Pavel II., TMA, čl. 44-48.)

Ten rok končí a je čas se poctivě ohlédnout, doplnit ještě, co je v našich silách. Přál bych si, aby Vám toto číslo časopisu mohlo k tomu být pomocí. Všichni se můžeme po vzoru svaté Terezie Benedikty ptát v komůrce svého srdce: „Kdo jsi, Duchu svatý...?“ Souhlasíte se mnou, že se teď přece jen ptáme trochu jinak než před rokem?

Ještě dvě záležitosti organizační: belgické nakladatelství Édition et diffusion Nauwelaerts (Rue de l'Eglise Saint-Sulpice 19, B-1320 Beauvechain) nám ochotně dovolilo uveřejnit překlad z jimi vydaných vzpomínek Edity Steinové. Jen nás požádali, abych Vás také upozornili na francouzská vydání dvou Editiných spisů:

La science de la Croix a L'Etre fini et l'Etre éternel. Vděčně jim tímto chci vyhovět a franštinářům z našich řad dát tip. A dále: v tomto čísle najdete po čase opět složenku, kterou můžete přispět na náklady spojené s vydáváním časopisu. Díky a Pán Vám odplat!

Přeji Vám na přelomu církevního roku letošního - svatodušního - a nadcházejícího, zaměřeného na rozjímání o Bohu Otci, aby se na nás na všech naplňoval Synův příslib: „Ale Přímluvce Duch svatý, kterého Otce pošle ve jménu mém, ten vás naučí všemu a připomene vám všechno ostatní, co jsem vám řekl já“ (Jan 14,26).

KDO JSI, SVĚTLO...

Sv. Terezie Benedikta od Kříže

Duch i nevěsta volají: „Přijď!“ Kdo to slyší, ať také zvolá: „Přijď!“ A kdo žtzní, ať přijde; kdo touží po živé vodě, ať si ji vezme zadarmo. (Zj 22,17)

Kdo jsi, Světlo,
jež mne naplňuješ
a osvěcuješ
temnotu mého srdce?
Vedeš mne
jako ruka matky
a opuštěna tebou
nemohla bych jít
ani o krok dál.

Jsi prostor,
který obepíná mé bytí
a ukrývá je v sobě.
Propuštěno z tebe,
kleslo by do propasti
nicoty,
z níž jsi je pozvedl
k bytí.
Jsi mi bližší
než já sama sobě
a niternější
než mé nejhlubší nitro -
a přesto neuchopitelný
a neobsáhnutelný
a prolamuješ každé jméno:
Duchu svatý - věčná Lásko.

Což nejsi mana,
která přechází
ze srdce Syna
do srdce mého,
pokrm andělů a blažených?

On, jenž povstal
ze smrti k životu,
on probudil také mne
k životu novému
ze spánku smrti
a den ze dne
mi dává
nový život.
Jednou mě jeho plnost
prostoupí zcela,
život z tvého života - ano, ty sám:
Duchu svatý - věčný Živote.

Což nejsi paprsek,
který padá
od trůnu Soudce a vniká
do noci duše,
jež nikdy nepoznala samu sebe?
Milosrdně - neúprosný
pronikáš do skrytých záhybů.

Zděšena pohledem
na sebe samu,
dává prostor -
svaté bázně,
počátku oné moudrosti,
jež přichází z výsosti
a na výsosti nás
pevně ukotvuje, -
tvému působení,
které nás tvoří nové:
Duchu svatý - Paprsku pronikající.

Což nejsi ducha plnost
a síla,
jíž Beránek láme pečeti
z věčného Božího úradku?
Tebou hnáni, projíždějí
poslové soudu svět
a ostrým mečem
oddělují
království světla
od království noci.
Pak budou obnovena nebesa
a bude obnovena země
a vše se stane tím,
čím má vpravdě být,
tvým dechem:
Duchu svatý - Sílo vítězí.

Což nejsi
píseň lásky
a svaté bázně,
která věčně zní
u trůnu Božího,
která v sobě snoubí
čistý zvuk všech bytostí?

Souzvuk, který
pojí s hlavou údy,
v němž každý
blažen nalézá
tajný smysl svého bytí
a jásavě plyne
v proudu tvém:
Duchu svatý - věčný Jásote.

*(Básně a modlitby z pozůstalosti, vydala W. Herbstrith, Kaffke Verlag, Aschaffenburg 1981.
Z němčiny přeložila sestra Petra od Zmrtvýchvstalého, OCD.)*

ŽIVOT S DUCHEM SVATÝM

Nahlédnutí do modlitby tří sester karmelitek

Sv. Marie Magdalena de'Pazzi

Narodila se r. 1566 ve Florencii, v r. 1582 tam vstoupila do kláštera karmelitek P. Marie Andělské a po 25 letech řeholního života v něm zemřela 25. 5. 1607. Po celý život ji provázely mimořádné duchovní projevy a extáze, které sestry zapsaly. Za svatou byla prohlášena v r. 1669.

„Ano, podivuhodné jsi, Slovo, ve svatém Duchu. Vždyť působíš, že Duch svatý tě zasévá do duše, takže se duše spojuje s Bohem, Boha přijímá, poznává ho a v ničem kromě něho nenachází nasycení. A Duch svatý přichází do duše s pečeti Slova, s pečeti krve obětovaného Beránka, ba tato krev jej dokonce má k tomu, aby přišel, přestože Duch sám vane a žádá si přijít. Tento vanoucí Duch je v sobě bytím Otcovým a bytím Slova a vychází z bytnosti Otcovy a lásky Slova a vstupuje do duše jako tryskající pramen, a ta se do něho noří. Jako když vyvěrají dvě řeky a slévají se, takže menší ztrácí své jméno a přijímá jméno té větší, právě tak působí tento božský Duch vstupující do duše, aby se s ní spojil. Nezbyvá než aby duše, která je přece menší, ztratila své jméno a přenechala je Duchu; učiní to, jestliže se mu natolik otevře, že s ním splyne vjedno.

A tento Duch, rozdatel bohatství uloženého v srdci Otcově a strážce úradků vytvářejících se mezi Otcem a Synem, proniká do duše s takovou jemností, že nebývá ani pozorován a že jen málo lidí rozezná jeho skutečnou velikost.

Mocně i lehce proudí Duch do všech míst, která jsou hotova a připravena jej přijmout. Každé ucho rozeznává svým opětovným slovem i svým nejhlubším mlčením. Nehybný i sám pohyb, přibojem lásky všecko proniká.

Nezůstáváš stát, svatý Duchu, v nehybnosti Otcově ani ve Slově, a přece jsi ustavičně v Otcí i ve Slově i v sobě samém, jakož i v každém dobrém duchu a ve všem stvoření. Stvoření tě potřebuje pro krev, kterou prolil jednorozený Boží Syn, Boží Slovo, které se z nesmírné lásky samo učinilo svému stvoření nepostradatelným. Ty spočíváš na každém stvoření, které se spravuje tak, aby skrze účastenství na tvých darech dosáhlo v čistotě skutečné podobnosti s tebou. Spočíváš na těch, kteří byli skropeni krví Beránkovou, nechávají v sobě Boží Slovo působit a připravují ti v sobě důstojný příbytek.“

(Ze zápisů výpovědi světky -

český překlad převzat z 2. čtení denní modlitby církve o svátku sv. Marie M. de'Pazzi.)

Sv. Terezie Markéta od Nejsvětějšího Srdce Ježíšova

Pocházela z italské šlechtické rodiny Redi. Narodila se 15. července 1747. Dne 1. září 1764 vstoupila do kláštera sv. Terezie bosých karmelitek ve Florencii a 7. března 1770 tam zemřela (bylo jí tedy 22 let). Blahořečena byla v r. 1929, svatořečena v r. 1934.

Jedné neděle po letnicích roku 1767 se jí dostalo velké kontemplativní milosti: bylo jí dáno proniknout do slov svatého Jana: „Bůh je láska“ (1 Jan 4,16), jež se četly při modlitbě dopolední hodinky, a bylo jí dáno porozumět bohatství přebývání Trojice v duši a prožívat je. Její duchovní vůdce P. Ildelfons od sv. Aloise, o tom uvedl: „Řekla mi božské věci; odhalila, že touto láskou je láska, již Bůh od věčnosti miluje sebe, a Duch Boží, tedy Boží život a dech, jenž je Duch svatý... a že když se říká: kdo je v lásce, je v Bohu a Bůh je v něm, říká se tím, že ten člověk žije z života Božího a Bůh, jistým způsobem, žije z jeho života“ (Proc. Ord., 1184). Vnímala mystické pronikání Ducha svatého do její duše a to živilo její intenzivní zbožnost vůči tomuto Duchu, k němuž „se utíkala s naprostou jistotou a důvěrou a prosila ho, aby v jejím srdci nikdy nebyl nečinný, nýbrž aby stále víc rozněcoval a rozmnožoval její lásku“ (tamtéž, 1409). Tato nestvořená Láska jí podněcovala a uchvacovala, probouzela v ní vroucí touhu být apoštolem, intenzivní potřebu přispívat modlitbou a obětí k dobru církve a duší.

(Z jejího životopisu. Zpracoval Ermano Ancilli, v: *Santi del Carmelo, Institutum Carmelitanum, Řím 1972, str. 371n.*)

Bl. Marie od Ježíše Ukřižovaného

Narodila se v r. 1846 v Galileji, je známa také pod svým občanským jménem Miriam Baouardy. Do řádu bosých karmelitek vstoupila r. 1867 ve Francii, r. 1875 odjela do nově zakládaného kláštera v Betlémě. Tam také zemřela 26. 8. 1878. Horlivě zdůrazňovala význam úcty k Duchu svatému. Za blahoslavenou byla prohlášena 13. 11. 1983. Karmelitánské nakladatelství o ní vydalo knížku „Duha nad Svatou zemí“ od Hanse Rossiho.

„Duchu svatý, osvět mě! Co mám dělat a jak mohu najít Ježíše? Učedníci byli velmi nevědomí, byli u Ježíše, a přece mu nerozuměli. I já jsem v domě Ježíšově a nerozumím mu. - I nejmenší věc se mě dotýká a uvádí mne ve zmatek. Jsem přecitlivělá; nejsem dost velkodušná, abych pro Ježíše přinášela oběti.

Ó Duchu svatý, když jsi učedníkům zazářil svým světlem, byli proměněni; nebyli už tím, čím byli předtím; dostali novou sílu, oběti se jim staly snadnými; poznávali Ježíše lépe než předtím, když ještě přebýval mezi nimi. Pramení pokoje, světla, přijď mne osvětit. Jsem hladová, přijď mne nasytit; jsem žíznivá, přijď a dej mi pít; jsem slepá, přijď mne osvětit; jsem chudá, přijď mne učinit bohatou; jsem nevědomá, přijď a pouč mne! Duchu svatý, vydávám se ti.“

(Z jejích modliteb. Přeloženo pouze z němčiny. Zpracoval P. Gorazd OCarm.)

PŘÍMLUVNÁ MODLITBA V ŽIVOTĚ SVATÉ TEREZIE BENEDIKTY OD KŘÍŽE

P. Vojtěch od sv. Hedviky, OCD

Jednoho večera (30. dubna 1933) vstoupila ona vysokoškolská profesorka do katedrály v Münsteru s radikálním rozhodnutím: „*Nehnu se odtud, dokud nebudu jasně vědět, zda už je mi dovoleno vstoupit na Karmel.*“ Na konci eucharistické adorace, když kněz žehnal věřícím, jí Dobrý Pastýř řekl: „*Ano.*“ Tímto úžasným způsobem začal řeholní život svaté Terezie Benedikty od Kříže; život, který se dá plně charakterizovat jako život přímluvné modlitby.

I.

Narodila se 12. října roku 1891 ve Vratislavi Siegfriedu Steinovi a Augustě Courantové, pravověrným praktikujícím Židům, jako nejmladší z jedenácti dětí. Když otec dva roky nato umírá, malá Edith je vychovávána energickou matkou a staršími sourozenci. Brzy vyniká svou výjimečnou inteligencí a ve

dvaceti letech začíná na vratslavské univerzitě studovat souběžně germanistiku, historii a psychologii myšlení. O dva roky později, v roce 1913, přechází na univerzitu v Göttingen, aby mohla navštěvovat kursy slavného Edmunda Husserla. Když získá doktorát z filosofie ve Fribourgu (1916) a stane se asistentkou svého obdivovaného učitele, zdá se, že její kariéře nestojí nic v cestě.

Jenže Edith není spokojená. Když se v patnácti letech ponořila do studia a shledala zděděnou víru předků jako neužitečnou, „*vědomě a dobrovolně skoncovala s modlitbou a náboženskou praxí*“. Veřejně se prohlašuje za ateistku. Ale její hluboké nitro, v němž se rodí nekonečné touhy, nemůže být naplněno jen tak něčím, a tak pocituje děsivou prázdnotu. Sama o tomto období, kdy se ostatním lidem jeví jako velice vyrovnaná, říká: „*Nemohla jsem (tehdy) už ani přejít ulici, aniž bych zatoužila, aby mě srazilo auto.*“ To, co jí pomáhá jít dál a co později nazve svou „*jedinou modlitbou*“ oné doby, je hledání pravdy.

Budou to však až tři velmi důležité události, které rozhodným způsobem změní její život. Tou první je setkání s Maxem Schellerem, známým filosofem, který konvertoval ke křesťanství. Edith v té době píše: „*Hranice racionalistických předsudků, v nichž jsem vyrůstala, aniž jsem to věděla, se rozplývají a přede mnou se neočekávaně objevuje svět víry; jeho součástí tvoří osoby, jimiž jsem denně obklopena a na které pohlížím plna obdivu.*“

K těmto osobám, o nichž se svěťice zmiňuje, patřil i Adolf Reinach, který se spolu se svou ženou stal katolíkem na začátku první světové války. A když v roce 1917 padl na frontě, Edith je zasažena druhou významnou událostí: setkáním s mladou vdovou. Čeká zlomenou bytostí, a zatím nachází sice bolesti zasaženou, avšak i tak silnou a vyrovnanou ženu. „*Bylo to mé první setkání s křížem a s Boží mocí, kterou vyzařuje vůči těm, kdo se s ním setkávají... byl*

to okamžik, kdy se moje nevěra rozbila na kusy... a Kristus začal zářit: Kristus v tajemství kříže.“

Rozhodující okamžik však přišel v roce 1921, kdy se jí přihodilo, že přijela navštívit své přátele, manžele Conrad-Martiusovy, kteří však museli v nějaké naléhavé záležitosti odjet. Paní Hedvika zavedla Edith ke knihovně a řekla jí: „*Vyber si podle libosti. Všechno je tu pro tebe.*“ A Edith vypráví: „*Sáhla jsem do knihovny jen tak namátkou. Vylovila jsem knížku celkem nepatrnou. Měla titul, Život svaté Terezie z Avily, jak jej ona sama popisuje. Začala jsem číst. Knížka mě zaujala. Dočetla jsem ji jedním dechem. Když jsem ji zavírala, řekla jsem si: Tohle je pravda!*“

Prvního ledna následujícího roku je pokřtěna a přistupuje k prvnímu svatému přijímání. V dalších letech vyučuje nejprve ve Špýru a později v Münsteru, od roku 1928 je častým hostem v benediktinském opatství v Beuronu, jehož opat Rafael Walzer se stává jejím duchovním vůdcem.

Editino obrácení je spojeno se silným voláním k životu modlitby na Karmelu; na realizaci tohoto povolání však bude muset čekat až do zmíněného dne roku 1933, kdy vchází do münsterské katedrály, aby si během eucharistické adorace vyprosila poznání Božích záměrů...

II.

Modlitba, která rozhodla o dalším osudu této ženy, nebyla jen okamžikem nějaké spontánní zbožnosti. Zdá se, že se Edith nechala inspirovat vyprávěním svaté Terezie od Ježíše, která v deváté kapitole své Knihy života (tedy knihy, jež dotvořila Editino obrácení) píše o jednom mimořádném okamžiku milosti, kterého se jí dostalo při pohledu na sochu zbičovaného Krista. Čteme tam: „*Velmi jsem uctívala sv. Marii Magdalenu a často jsem myslela na její obrácení, zvláště když jsem šla ke svatému přijímání. Uvědomovala jsem si, že je Ježíš nyní u mne, proto jsem se mu vrhla k nohám a představovala jsem si, že mé slzy nezasluhují, aby jimi zcela pohrdal... Zdá se mi, že jsem mu říkala, že nepovstanu, dokud mi neudělí, oč ho prosím. Jistě mě musel vyslyšet, neboť od té doby jsem se hodně polepšila*“ (Ž 9,2.3).

Pro Edith bylo líčení reformátorky Karmelu o tu působivější, že odráželo poměrně častý novozákonní obraz modlitby *ad pedes Domini* („u nohou Páně“). Příkladem mohou být Samaritán, uzdravený od svého malomocenství (srov. Lk 17,16), Marie, Lazarova sestra (srov. Lk 10,39), dále představený synagogy Jairos a Syrofeničanka, oba prosící za uzdravení dcerky (srov. Mk 5,22 a 7,25), ale především právě anonymní hříšnice, ztotožňovaná v době Tereziiny reformy Karmelu s Marií Magdalenou (srov. Lk 7,36-50).

Rozhodnutí modlit se, dokud nedostane jasnou odpověď, nebylo tedy u Edith ani „pokoušením Boha“ ani „dětskou umíněností“, nýbrž projevem hluboké důvěry a především vroucí lásky (srov. Lk 7,47). Navíc je tato modlitba „u nohou Páně“ nepopíratelně součástí západní mnišské (a tedy benediktinské!) tradice, v jejímž lůně se Edith Steinová po své konverzi po delší dobu pohy-

bovala. Svědčí o tom mnohé texty: od takzvané Regulae Magistri (jež se stala základem pro pozdější Benediktovu řeholi), přes svatého Bernarda či Aelreda z Rievaulx, až po doma Marmiona.

Modlitba „u nohou Páně“, jak to vyplývá už ze zmiňovaných novozákonních úryvků, může mít jakýkoliv obsah: může jít o děkování, chválu, ale nejčastěji o prosbu nebo přimluvu.

V onen dubnový den šlo ještě prvořadě o prosbu „za sebe“, avšak modlitba Edith Steinové, která dostává na Karmelu v Kolíně nad Rýnem jméno Terezie Benedikta od Kříže, se brzy bude stále častěji stávat modlitbou přimluvnou.

III.

Toto přesvědčení potvrzuje svým svědectvím, odvolávajícím se na setkání s Edith ještě v době před jejím vstupem na Karmel, beuronský mnich P. Damas Zähringer: „Když jsem se s ní poprvé setkal ve vstupní bráně beuronského opatství, zapůsobil na mě její zjev tak, že to mohu srovnat jen s dojmem, jaký vyvolává starokřesťanské umění v katakombách, když znázorňuje církev prosící (ecclesia orans). Neměla sice pozdvížené paže, ale všechno v jejím zjevu připomínalo tento prvokřesťanský typ. A nebyl to jen můj bizarní nápad. Ona je opravdu obrazem církve, stojí v časnosti a pozvedá ji. Byla úzce spojena s Kristem, prožívala slova našeho Pána: ‚Pro ně se zasvěcují, aby i oni byli skutečně posvěceni‘ (Jan 17,19).“

Edith Steinová skutečně vstupovala do kláštera bosých karmelitek s touhou prosit za druhé, zvláště pak za svůj národ, s nímž se od svého obrácení cítila být nově spojena mocným poutem. První dramatické projevy pronásledování Židů v tehdejší Německu napomohly k jejímu odchodu do kláštera nikoliv snad proto, aby se tam skryla, nýbrž aby se jako sponsa Agni (Beránková snoubenka) obětovala za ostatní. Několik dní po jejích slibech ji navštívila jistá profesorka, která o tom svědčí: „Řekla jsem jí, že je tady u karmelitek dobře schovaná. Na to odpověděla rychle: ‚Ne. Tomu nevěřím. Zcela jistě mě odtud dostanou. V žádném případě nepočítám s tím, že mě nechají na pokoji.‘ Bylo jí jasné, že má trpět za svůj národ. Že jejím úkolem je přivést jich mnoho domů.“

Když znepokojivé zprávy o šířícím se pronásledování stále častěji pronikají i za mříže kolínského Karmelu, sestra Terezie Benedikta na to reaguje po svém: „Obrátila jsem se na Vykupitele a řekla jsem mu, že dobře vím, jaký má být jeho kříž, který je vložen v onom okamžiku na ramena židovského národa. Jeho větší část tomu nerozuměla; ale ti, kteří dostali milost jej pochopit, by jej měli přijmout s plným nasazením vůle jménem všech. Cítila jsem se připravena a prosila jsem pouze Pána, aby mi ukázal, jak jsem to měla učinit.“

Několik let před svým zatčením píše: „Již od nynějška přijímám smrt, kterou mi Bůh určil, s radostí a úplnou podřízeností jeho vůli. Prosím Pána, abychohla přijmout svou bolest, svou smrt a svou čest a slávu za všechny potřeby svaté církve.“

Výmluvné je také to, že když je vyzvána, aby napsala dílo, ve kterém by se zamyslela nad naukou svatého Jana od Kříže, jehož čtyřsté výročí narození tereziánský Karmel tehdy oslavoval, pojednávala v něm o vědě kříže. Mimo jiné můžeme v tomto, bohužel nedokončeném, spisu číst: „*Když mluvíme o vědě kříže, nemáme na mysli... pouhou teorii, nýbrž živoucí, skutečnou a účinnou pravdu. Existuje povolání k utrpení Kristovu a jeho prostřednictvím se spolupracuje na jeho vykupitelském poslání... Kristus dál žije ve svých věřících a v nich dál prožívá své utrpení: utrpení žité spolu s Pánem je jeho utrpením, začleněným do velkého díla vykoupění, které v něm oplývá plody.*“ Snad nejpůsobivější je však biblický obraz, který svatou Terezii Benediktu v této době přitahuje: Ester přimlouvající se s nasazením vlastního života u krále za záchranu svého lidu! V jednom ze svých dopisů o tom napsala: „*Důvěřuji ve skutečnost, že Pán si vzal můj život ve prospěch všech Židů. Musím stále více myslet na královnu Ester, jež byla odřata vlastnímu lidu, aby jej reprezentovala před králem. Já jsem malá Ester, velmi ubohá a slabá, ale Král, který si mě vyvolil, je veliký a nekonečně milosrdný.*“

Sestra Terezie Benedikta se opravdu dokonalým způsobem připodobňuje této biblické postavě a svou mučednickou smrtí nám dává pochopit, v čem spočívá opravdová přimluvná modlitba: je to bezvýhradná ochota vystoupit z řady, předstoupit před toho, kdo má moc, a prosit za druhé, i kdyby se tak mělo stát s nasazením vlastního života. Že to pro ni nebyl jen romantický ideál, svědčí její slova rodné sestře Rose v okamžiku deportace, 2. srpna 1942: „*Pojď, půjdeme za náš národ.*“

Její přimluva není trpělivou pózou; na jedné straně, třebaže tuší, že před nacistickou zvlí neunikne, uposlechne výzvy svých představených a stěhuje se na Karmel v holandském Echtu. Na straně druhé neváhá písemně požádat papeže, aby vydal encykliku na obranu vyvoleného národa.

Její přimluva není tupou rezignací; cestou do Osvětlení se stará o děti těch matek, které nejsou schopny psychicky zvládnout nastalou situaci a nedokáží se o ně postarat samy. A jeden židovský obchodník, který se s ní setkal v koncentračním táboře a pobyt v něm přežil, dostal od ní na svou otázku: „Co s vámi teď bude?“ lakonickou odpověď: „*Až dosud jsem se mohla modlit a pracovat; doufám, že se budu moci modlit a pracovat ještě chvíli.*“

Příklad přimluvné modlitby svaté Terezie Benedikty od Kříže je výzvou pro nás, a to dvojnásobně:

- Předně je povzbuzením k tomu, abychom se této ženě nebáli svěřit své potřeby; ta, která již na zemi byla skutečnou „Beránkovou snoubenkou“ a „malou Ester“, byla právě proto vyvýšena k počtě oltáře, abychom ji dnes s důvěrou vzývali.

- Je však také pobídkou, abychom se podle jejího vzoru sami učili stále více stávat ecclesia orans (prosící církví). Padněme proto Pánu k nohám a jako Edith Steinová, sestra Terezie Benedikta od Kříže, se nechme inspirovat slovy avilské světice a prodlévejme před ním, dokud nebudeme vyslyšeni. Protože

„každý, kdo prosí, dostává, a kdo hledá, nalézá, a kdo tluče, tomu se otevře“ (Lk 11,10).

Použitá literatura:

Adorare in spirito e veritate, 3. číslo časopisu *Pregare* z března 1995;
Sr. M. Amáta Neyer OCD, *Vzpomínky na Editu Steinovou*, Kostelní Vydří 1992;
Giovanna della Croce OCD, *La preghiera „ad pedes Domini“*, in: *Rivista di vita spirituale* 3 (1993), ss. 357-365.

DUCH SVATÝ A MODLITBA

P. Redemptus Maria Valabek OCarm., Řím

(4. část)

V díle sv. Basila z Caesareje

Východním Otcem, který se výslovně zabýval osobou a posláním Ducha svatého, byl sv. Basil Veliký. Krátký souhrn jeho myšlenek lépe ozřejmí, proč církvi, zvláště na Východě, nebylo nikdy zapotřebí obrody v jejím pneumatologickém pojetí, jak tomu bylo v případě Západu. Velmi zřetelně se též ukáže harmonie mezi teologií a spiritualitou.³⁷ Svou knihu o Duchu svatém napsal sv. Basil jako odpověď na námitky vůči jeho liturgické praxi vzývání Ducha svatého. Vyjadřuje v ní své dvojí, ovšem doplňující se, pojmání Ducha:

- Duch je Světlo pro mysl, které zbožšťuje duši silicím osvěcováním, dáváje člověku podíl na svém vlastním světle, aby ho učinilo „duchovním“, jako je Duch sám; - a Duch je také Dech Boží.³⁸

Člověk, jemuž je křtem navrácen čistý obraz Boží, ztracený Adamovým hříchem, je uschnopně vrátit se k Otcí skrze spasitelné dílo Synovo jen „v Duchu“. Pouze v Duchu je člověk radikálně posvěcen (učiněn svatým) a žije Božím životem. Jak je tomu i v tolika jiných teologických otázkách, úloha Ducha svatého se objasňuje ve spojitosti se zbožštěním člověka. „Právě tak jako člověk nemůže oddělit oheň od tepla, které oheň dává, ani září od světla, tak nemůže člověk oddělit ani Ducha svatého od posvěcení, oživení, dobroty,

37) *Tamtéž*, 8. „Východní tradice nikdy nevymezila jasnou hranici mezi mystikou a teologií, mezi osobním zakoušením Božích tajemství a dogmatem vyhlášeným církví... Dogma vyjadřující zjevenou pravdu, v níž se nám odhaluje tajemství přesahující lidský rozum, musíme přijmout do života takovým způsobem, abychom - místo přizpůsobování tajemství našemu způsobu chápání - hledali naopak zásadní proměnu, vnitřní přetvoření ducha, uschnopňující nás zjevenou pravdu mysticky zakoušet. Je-li mystický prožitek osobním ztvárněním obsahu obecné víry, teologie vyjadřuje - k užítku všech - to, co může zakoušet každý.“

38) BASILE DE CESAREE, *Traité du Saint-Esprit*, vyd. Benoit Pruche, O.P., (Sources Chrétiennes, 17), Paříž, 1946, 64.

spravedlnosti.“³⁹ Jako pramen posvěcení připodobňuje Duch postupným osvěcováním lidi Bohu, a tak „veškerým duchovním schopnostem jako by dodával přímo své vlastní světlo, aby mohly dojít pravdy“.⁴⁰ Toto osvěcování srovnává Basil s paprsky slunce, které zasahují každého, jako kdyby byl jediným, pro koho svítí, a přece osvěcují celý svět bez jakékoli zmenšení vlastní nádhery slunce. Duch sesílá paprsky milosti neustále a všude. „Je jako sluneční paprsek: jakoby cele patřil člověku, jenž se z něho těší, a přitom svítí na celou zemi i moře a prozařuje vzduch. Tak i Duch svatý jako by u každého, kdo se mu otevírá, vstupoval výlučně do něho, a přitom vlévá dostatečnou a neztenčenou míru milosti všem.“⁴¹ Basil pozorně upřesňuje, že ne každý je schopen přijmout paprsky Ducha svatého. Konkrétní příklad: v tom, kdo je zatížen neřestmi, jichž nelituje, se milostí modlitby setkávají s neproniknutelnou překážkou. Naopak duše vnímavá, která je otevřená hojnosti záračných a neočekávaných darů Ducha, bezděčně září jasně, který ukazuje opravdovou duchovní hloubku člověka. „A tak jako čirá a průzračná tělesa, když na ně dopadne paprsek, sama začnou svítit a vzařovat, i duše, které jsou nositelkami Ducha a jsou Duchem osvěcovány, stávají se samy duchovními a vysílají na ostatní paprsky milosti.“⁴²

Znovu a znovu tento biskup z Caesareje, veliký praktik, trvá na tom, že osoba zotročená tělesnými vášněmi nemůže doufat, že obdrží milost Ducha svatého, stejně jako nemocné oko nebude schopno vnímat paprsky slunce. Nezbytnost askeze není nějakým zbožným doporučením; má-li být modlitba opravdová, je askeze naprosto nutná.⁴³ Protože pouze Duch svatý zkoumá vnitřní přirozenost Boží, je tedy právě jeho prostřednictvím tvorou umožněno přijmout zjevení Božího tajemství. Světlo poskytované Duchem sděluje určitou znalost, která je nadřazena znalosti běžné. Basil neváhá označit tuto znalost jako *gnosis*, kterou „poskytuje Duch těm, kdo jsou jí hodni“.⁴⁴ Tato *gnosis* však nepatří do kategorie poznání vyhrazeného malé skupině zasvěcených; je nabízena všem křesťanům bez rozdílu. „Člověk ve vodě umírá, ale Duch do nás vlévá život. Velké tajemství křtu spočívá v trojím ponoření s trojím vzáváním, aby byl představen typos (symbol) smrti a aby duši pokřtěného osvětilo sdělení poznání o Bohu.“⁴⁵

Má-li tedy být život člověka veden v pravdě, musí do lidského života vstoupit Duch svatý. Neboť Pravdu objevujeme pouze působením Ducha. Abychom žili životem, který vede k Bohu, musíme vždy pohlížet na Boha; ale na Boha můžeme pohlížet jen v Duchu. „Nejvyšší část duše, osvěcovaná Duchem, se

39) BASIL, *Hom. 15 o víře*, PG 31,469a; cit. v S.C. 17, str. 65.

40) *Knihy „O Duchu svatém“* 9, PG 32,108c; S.C. 17, str. 146, český překlad ve 2. čtení DMC v úterý 7. týdne velikonočního.

41) *Tamtéž* 9, 109a; S.C. 17, str. 147.

42) *Tamtéž* 9, 109bc; S.C. 17, str. 148.

43) *Tamtéž* 22, 168ab; S.C. 17, str. 211-212; srov. též 9, 109ab; S.C. 17, str. 147.

44) *Tamtéž* 30, 217c; S.C. 17, str. 260.

45) *Tamtéž* 15, 132a; S.C. 17, str. 170-171.

dívá směrem k Synu a v něm jako v obraze kontemplanuje Otce.⁴⁶ Pro modlitbu je tedy podstatné osvěčující působení Ducha svatého; právě on dává lidem možnost poznat toho, s nímž rozmlouvají v dialogu, kterým je modlitba: Duch lidem odhaluje pravou slávu, vlastní osobnost Pravdy samé, Krista Ježíše. A v tomto Obrazu umožňuje Duch lidem pohled na Archetyp, na samotného Otce.

Toto působení Ducha znamená pro duši jisté přetváření: „je to Pán, kdo říká: ‚Praví ctitelé budou ctít Otce v Duchu a v Pravdě...‘ Duch je opravdu místem svatých a svatý je pro Ducha obzvláště vhodným příbytkem, protože svatý se oddává tomu, aby přebýval s Bohem, a je nazýván jeho chrámem.“⁴⁷ Působením Ducha se duše stává tak „duchovní“, jako je on sám, a pouze tímto způsobem je v něm duše uschopňována k tomu, aby objevila Syna a v něm Otce. Na druhé straně toto osvětlení Duchem umožňuje lidskému duchu vnášet Ducha do světa. Basil jasně pokládá toto postupné osvěcování Duchem především za osvětlení rozumu: růst v poznání a tak v dokonalosti celé Trojice, v poznání hlubším než kterékoli jiné.⁴⁸

Duch svatý je v Trojici odlišenou osobou natolik, nakolik je „Boží“ („z Boha“), jako je i Syn. Avšak stejně jako Syn vychází „od Boha“ jako jeho Slovo a Obraz, tak Duch vychází jako Dech z jeho úst. Basil sám varuje před antropomorfním hodnocením tohoto obrazu: nejde o ústa jako část těla, ani o dech jako vzduch, který se ztrácí; spíše jde o skutečnosti hodné Boha.⁴⁹

46) *Dopis 226*; PG 32; 489a; *Kniha „O Duchu svatém“* 18, PG 32; 153ab; S.C. 17, str. 197. Basil popisuje, jak on sám chápe toto působení Ducha: „Když pod vlivem osvěčující síly upře člověk své oči na krásu obrazu neviditelného Boha, a když je tím povznesen dokonce i k uchvacujícímu pohledu na Archetyp, pak je tu Duch poznání neoddělitelně přítomen. On sám dává sílu vidět Obraz těm, kteří milují pohled na Pravdu. Nedává jí objevit zvenčí; spíše vede k jejímu poznání uvnitř něj samotného... ‚Ve tvém světle uvidíme světlo‘ (Ž 36,10). Jinými slovy: osvěcování Duchem uvidíme pravé světlo, které osvěcuje každého člověka, přicházejícího na tento svět (Jan 1,9). Je to proto právě on, kdo ukazuje slávu jediného Syna a kdo umožňuje pravým ctitelům znát Boha.“

47) *Kniha „O Duchu svatém“* 26, 184a; S.C. 17, str. 228-229, český překlad viz KKC 2684.

48) Zda podle Basila Duch osvěcuje mysl v modlitbě osobně jakýmsi druhem formální kauzality, nebo zda tak činí prostřednictvím stvořeného daru osvětlení - to je otázka, která připouští několik názorů. Benoit Pruche, O.P., vydavatel *Traité du Saint-Esprit*, se v sérii S.C. domnívá, že Basil neměl na mysli nic více než stvořené světlo pro lidskou inteligenci. Avšak názory jiných autorů, sahající nazpět dokonce až k Petaviovi, se zakládají na několika textech, které pokládají tento dar za přímé vlití Ducha do lidské mysli. Kap. 26, 185abc; S.C. 17, str. 230-231: „Právě tak jako vidí člověk Otce v Synu, vidí i Syna v Duchu. Uctívat v Duchu znamená, že činnost našeho ducha probíhá ve světle, jak se lze poučit z toho, co bylo řečeno Samaritance... Mluvíme o uctívání v Synu jako v Obrazu Otce. Stejným způsobem můžeme mluvit o uctívání v Duchu jako v tom, kdo v sobě ukazuje božství Páně... Je-li člověk mimo něj, prostě neuctívá. Je-li člověk v něm, není nijak odloučen od Boha, podobně jako nezabývá světla předměty, které vidí. Nejsme-li osvěcováni Duchem, je nemožné vidět Obraz neviditelného Boha. Kdokoli upře svůj pohled na Obraz, nemůže oddělit světlo, protože to, co způsobuje vidění, je nutně vnímáno spolu s viděným předmětem. Proto člověk přiměřeně a nutně rozlišuje lesk Boží slávy prostřednictvím osvětlení Duchem. Člověk je vtisknutím veden ke slávě toho, komu vtisk a pečeť stejné formy patří.“

Právě tím se odlišuje vycházení Ducha z Boha od vycházení Syna z Boha: Duch má stejný vztah k Synu, jako má Syn k Otci.⁵⁰ Otázka, zda Duch vychází jak z Otce, tak ze Syna, nebyla v Basilově době ještě ožehavá; jeho nauka v této věci zůstává nestrannou. V každém případě se zdá, že Basil vidí v Duchu jakýsi druh obrazu Syna, právě tak jako Syn je obrazem Otce. Duch ukazuje Syna: je odrazem Syna, jímž Syn může dát poznat sama sebe prostřednictvím živoucího obrazu: působením Ducha svatého září, je odhalen, spatřován a promlouvá Syn. Toto působení je často vyjadřováno pomocí „dechu“, který připomíná Kristovo vlastní jednání: „Když Pán, aby obnovil člověka a aby mu vrátil milost obdrženou dechem Božím, kterou člověk ztratil, když Pán dechl na učedníky, co řekl? Přijměte Ducha svatého.“⁵¹ Ale jako vždy vidí Basil tento Dech Boží obzvláště v intelektuálním řádu. Duch oslavuje Syna, protože dostává z toho, co je jeho, a oznamuje to lidem (srov. Jan 16,14). Tak je nutné vidět tento aspekt Ducha v kontextu výše zmíněné úvahy o Duchu jako o jasném Světle. „(Basil) zdůrazňuje... osobní působení této moci, která ‚osvěcuje‘, této pečeti, která ‚mu vtiskuje znamení‘, tohoto světla, které nám samo od sebe a sebou samým ‚umožňuje vidět‘ a ‚zjevuje‘ pravé Světlo: Slovo.“⁵² „Vytváří zcela precizní a bezpochyby originální teorii o Duchu jako o osvětiteli a touto teorií dává hodnotu a nové obohacení nauce o zbožštění.“⁵³ Na Západě se pohled na Ducha svatého ubíral odlišným směrem: tajemství života Trojice a vlivu tohoto tajemství na duchovní život církve a každého křesťana se věnovala menší pozornost.⁵⁴ Latinskí teologové ve svém myšlení o Trojici vycházejí z Boží podstaty, která je jako jediné božství sdělována každé osobě „vycházením“.⁵⁵ Úvaze o Bohu ve třech osobách tak předchází uvažování a katecheze „o jediném Bohu“ (De Deo Uno): toto bylo pro Řeky něco nemyšlitelného. Latinská tradice pak mluví o Duchu jako o „Pečeti Trojice“ (*Sigillum Trinitatis*) a o „Poutu lásky“ (*Nexus amoris*) mezi Otcem a Synem. Sv. Augustin navázal na latinskou tradici a zdůrazňoval Ducha jako dar (*donum*) Boží. Ve svých pozdějších dílech (*De Trinitate*, zvl. knihy VI a XV), zdůrazňuje, že Duch je láska Otce a Syna. „Nevýslovné spojení Otce a jeho Obrazu není proto bez radosti, bez lásky, bez štěstí. Onu lásku, potěšení, blaženost... nazývá Hilarius krátce Užíváním (*usus*), a tím je Duch svatý v Trojici. Je nezplozen a je sladkostí zploditele a zplazeného a naplňuje všechny tvory dle jejich schopnosti nezměrným bohatstvím a hojností.“⁵⁶ Toto

49) *Tamtéž* 18, 152b; S.C. 17, str. 195.

50) *Tamtéž* 17, 148a; S.C. 17, str. 188.

51) *Tamtéž* 16, 140d; S.C. 17, str. 181.

52) BENOIT PRUCHE, O.P., *Introduction in: Traité du Saint-Esprit*, S.C. 17, str. 92.

53) *Tamtéž*, 94.

54) I. H. DALMAIS, O.P., *The Spirit of Truth and of Life. Greek Pneumatology and Latin Pneumatology: are they conflicting of complementary?*, in: *Lumen Vitae*, 28 (1973), 49.

55) GEORGES DEJAIVE, *Orient et Occident: deux théologies?* in: *Nouvelle Revue théologique* 82, (1960), 3-19.

56) *De Trinitate* VI, 10-11; cit. v DALMAIS, *The Spirit of Truth*, 52.

resumé Augustinova myšlení má významné podtóny pro aplikaci na modlitbu a na roli Ducha v každé autentické formě modlitby, protože prvky lásky, potěšení, radosti - naplňující při modlitbě celého člověka, a nikoli pouze jeho intelektuální síly - jsou pro lidskou modlitbu podstatné. Pravá modlitba dává vstoupit do živého společenství s Pánem. Augustin zastává názor, že Duch umožňuje vstupování do tohoto živého společenství podle kapacity každého člověka. Ze strany Ducha existují nezměrné možnosti: jeho dary jsou přehojné. Kapacita každého odměřuje vstupování těchto darů do života jednotlivého člověka.

ZE ŽIVOTA JEDNÉ ŽIDOVSKÉ RODINY

Kapitola VIII: Služba v lazaretu v Hranicích na Moravě

(Vzpomínky Edity Steinové)

2. část

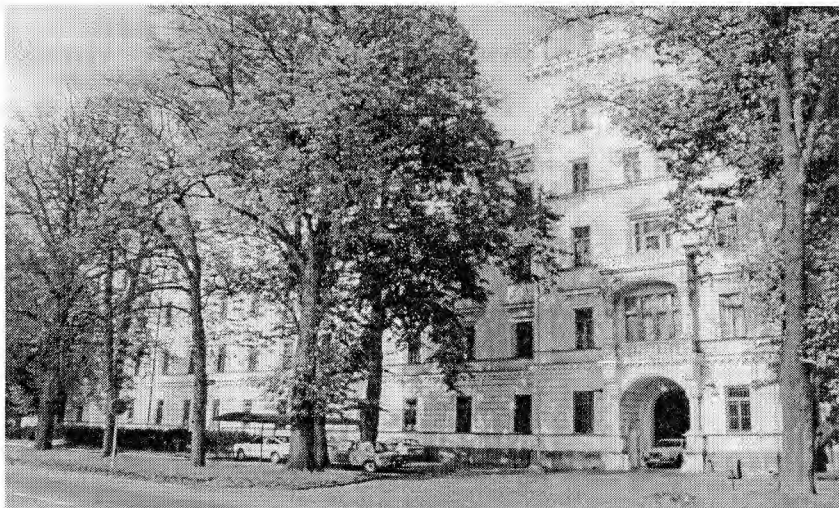
Lazarety v Čechách a na Moravě byly převážně v rukou německých sester. Lazarety zařizovala organizace německých ošetřovatelek a slezský Červený kříž obstarával pomocnice. Zprostředkovávala to jedna dáma z Vratislavi, slečna Gertruda Steinová. Když jsem 7. dubna 1915 v 6 hodin ráno odjížděla, přišla k vlaku, seznámila mě se dvěma dalšími pomocnicemi, které přijely ze Saska a měly spolu se mnou jet do Hranic, a předala nám naše odznaky: emailovou brož, černou stužku s červeným křížem uprostřed bílého pole. Obě spolnice ze Saska byla mladá děvčata, jedna z dobré měšťanské rodiny, ta druhá trochu prostší, obě - pokud si vzpomínám - dívky z domácnosti, bez nějaké profese. Přirozeně jsme všechny napjatě očekávaly své nové pole působení. V poledne jsme byly u cíle. Na nádraží jsme si vzaly vůz a jely k lazaretu. Ležel celkem daleko vně města. Hranice byly pěkné městečko. Na tržišti kamenná „loubí“ (arkády), jak už jsem je znala ze starých měst ve Slezku a Čechách; pod oblouky kupecké stoly, které vystrčili z krámků. Náš vůz zastavil před branou rozsáhlé budovy. U silnice stály tři velké domy, které na sebe bezprostředně navazovaly. Projít podél celého průčelí trvalo asi deset minut. V době míru tady byla jezdecká kadetka, k ní přináležející budova pro důstojníky a vyšší reálka. Dozadu se napojovala velká a malá jízdárna. Kromě toho se nově přistavěly baráky pro účely lazaretu (nevzpomínám si už přesně jestli 10 nebo 20). V každém byly dva sály pro nemocné po padesáti lůžcích. Nejprve nás zavedli do jídelny a dostaly jsme vydatný oběd. Většina sester už jedla, bylo tu jen pár opozdílů. Ptaly se nás, jestli jsme jim přivezly poštu. Slečna Steinová nám opravdu dala s sebou dopisy. Položily jsme je na klavír, kde si adresátky ty své vyhledaly. To, že sestry cestující sem a tam dopravovaly

dopisy, bylo běžné, protože normální cestou se jich mnoho ztratilo nebo byly po týdny zadržovány. Bylo ovšem přísně zakázané obcházet tímto způsobem cenzuru, která existovala mezi spojeneckými státy. Ale zjevně se o tento zákaz nikdo nestaral.

Pokud si dobře vzpomínám, po obědě nám vykárali místa na spaní. Zavolali na chodbě nějakou pomocnici, aby mě vzala s sebou. Ukázala mi volnou postel ve velké ložnici. Tu jsem si měla přichystat. Kromě toho mi ještě v několika minutách, které pro mě měla, řekla, že asi brzy dostanu angínu, tu na začátku dostávají všechny. Zdálo se mi málo lákavé, onemocnět v tomto prostředí. Přívětivějšího dojmu jsme nabyly, když si sestra vrchní konečně našla čas, aby nás přivítala. Zavolala nás do své kanceláře. Byl to světlý, velký pokoj, který se svým solidním psacím stolem a květinami vypadal úplně jako v době míru. Sestra Margareta byla malá, ale silná osůbka, bylo jí něco přes 30; obličej pod bílým čepečkem byl dobrotivý a přátelský, její povaha prostá, přirozená a nenáročná, ale pevná a rozhodná. Před válkou byla sestrou v zemské obci ve Slezsku. Jako většina sester zde, patřila k organizaci německých ošetřovatelek. Zřídila lazaret za těžkých podmínek s nepatrným počtem pomocného personálu. Ještě než měla k ruce to nejnětější, už přišel první transport nemocných cholerou. Nyní vedla houftec 150 sester a pomocnic, k tomu ještě obtížný styk s českým ředitelem, lékaři, vojenskou kanceláří. U obyvatelstva nenacházela vůbec žádnou podporu. Bylo skoro úplně české a Němcům nepřátelské. Když jsme se někoho na ulici ptali na cestu německy, nedostali jsme odpověď. Milodary od tamějších lidí dostával lazaret velice zřídka, protože v něm ošetřovaly německé sestry. Byly jsme odkázány na to, co jsme dostaly z domova. Zatímco jsme ošetřovaly jejich raněné, seděla hranická děvčata pěkně nastrojená na lázeňské promenádě na koncertě.

Sestra Margareta na okamžik rozvažovala, kam má nové pomocnice poslat. Mě zařadila na tyfovou stanic. Zatelefonovala do velké jízdárny, aby mě tam ohlásila. Kdo mě tam dovedl, už nevím. Vyšli jsme k bráně do dvora a podél malé jízdárny jsme došli k velké. Byla to jednopatrová budova, vlastně jen prostornější barák. Vlevo od vchodových dveří byl v chodbě nejprve malý pokoj pro lékaře, který měl právě noční službu. Za ním byl pokoj pro sestry. Na pravé straně se nacházely koupelna a malý pokoj, v němž byli umístěni pacienti, kteří museli být kvůli jiné infekční nemoci izolováni od ostatních. Naproti vchodu vedly dvojce dveře do obou předních sálů pro nemocné. Za nimi byly ještě dva další sály, každý s kanceláří pro vrchního lékaře a vrchní sestru. Ke každému sálu patřila ještě malá kuchyňka pro čaj. V obou předních sálech leželo po 60 těžce nemocných tyfem, v zadních po 58. Uzdravující se pacienti byli překládáni do baráků. Každý sál měl vlastního lékaře, dvě sestry z povolání a dvě pomocnice; kromě toho pro domácí práce ještě ošetřovatelky (místní děvčata) a jednoho muže z domobrany. Šéfem celého tyfového oddělení byl tajný rada Boral, vrchní sestrou byla sestra Anna. Zavedli mě do předního sálu, kde jsem měla pracovat jako pomocnice, a seznámili mě se sestrami.

(...) Sestry mě přátelsky pozdravily. Na sesterské šaty a bílou zástěru jsem dostala ještě bílý lékařský plášť. Ten jsme odkládali, když jsme opouštěli tyfovou stanici, abychom vynášeli ven co nejméně bacilů. Kromě toho stála v každém sále mísa s roztokem dezinfekce. Do ní jsme si namáčeli ruce po každém dotyku nemocných. Také jinak se dezinfekčními prostředky nešetřilo. Použité prádlo šlo hned do velkých džberů s lysolovým roztokem. Všichni byli pyšní na to, že jen velmi zřídka se někdo v domě nakazil. A o vrchní sestře se říkalo, že kdyby se nakazila, nezemřela by na tyfus, ale hanbou. (...)

Dnešní pohled na hlavní budovu bývalých vojenských ústavů v Hranicích na Moravě (postavenou v roce 1860). V těchto budovách byl v roce 1915 lazaret. Foto: MěÚ Hranice na Moravě.

Také druhá pomocnice na oddělení, Steffi, byla neškolenou pracovní silou. Oproti tomu jsem já měla náskok. Ale: náš kurs trval jen měsíc, a pak jsem prakticky pracovala ještě šest týdnů. A to bylo už před půlrokem. Pacienta s tyfem jsem ještě nikdy neviděla; jen jsem z naší učebnice znala příčiny, příznaky a průběh nemoci. Samozřejmě jsem se nejdřív musela zapracovat a vyvedla jsem asi mnohý kousek. Vzpomínám si jen na jeden. Když jsem procházela sálem, viděla jsem jednoho nemocného, kterému zimou drkotaly zuby. Rychle jsem naplnila ohřívací láhev horkou vodou a přiložila jsem mu ji k nohám. Tu se i sám pacient musel usmát: ležel totiž ve studeném zábalu.

Sestra Loni mě po mém příjezdu provedla celým sálem, ukazovala mi všechno vybavení a seznamovala mě se stavem nemocných. Především mě upozorňovala na tehdy nejtěžší případ mezi pacienty. Byl to mladý italský obchodník z Terstu. Označovali ho jen křestním jménem; jméno se mi už nevybaví, dejme tomu Mario. Nemoc se u něj projevila s neobvyklou prudkostí. Jeho ústa byla stále plná hlenů, často smíšených s krví. Sestra Loni mi nařídila, abych mu pokaždé, když půjdu kolem, ústa vyčistila tamponem. On za tento milosrdný skutek vždy poděkoval pohledem. Mluvit vůbec nemohl; o hlas úplně přišel. Při každé vizitě byl důkladně vyšetřován. Lékař a sestry o něm pak u jeho lůžka mluvili, jako by ničemu nerozuměl. Ale já v jeho velikých, lesknoucích se očích viděla, že byl při zcela jasném vědomí a napjatě naslouchal každému slovu. Většinou naprosto tiše ležel, sledoval nás však pohledem. Ostatní nemocní horečkami téměř všichni nevěděli o sobě a nebyli si vědomi ničeho z toho, co se kolem nich dělo. Ošetřovali jsme je, jako by šlo o malé děti, a žasli jsme, když po týdnech přišli k sobě a počínali si jako normální lidé. U některých tyfus již odezníval, trpěli však ještě průvodními jevy. Nejčastěji se vyskytujícími komplikacemi byly zápaly plic a záněty pohrudnice a vyžádaly si víc obětí, než tyfus sám. Někteří přišli z karpatské fronty s promrzlými nohama a museli být podle toho ošetřováni.

Během naší obchůzky sálem přišel lékař na vizitu a byl mi představen. Byl ještě hodně mladý, malý a podsaditý, světlých vlasů a růžových tváří. Po několika přátelských slovech prohlásil: „Sestra bude po cestě unavená. Pro dnešek ji propustíme.“

Zatím byl na jiném sále konstatován jeden případ skvrnitého tyfu. To bylo považováno za něco velmi zlého. Průběh většinou končil smrtí a nebezpečí nákazy bylo veliké; také bylo sotva možné se před ní chránit, protože ještě nebyl objeven původce nemoci. Vrchní sestra vydala nařízení, aby sestry tyfové stanice co možná nejméně přicházely do styku s ostatními a spaly všechny ve velké jízdárně. Tak jsem si musela zase odnést své zavazadlo z velkého sálu, kam jsem je před několika hodinami uložila. Jen s obtížemi jsem v rozsáhlém komplexu budov našla cestu.

(...) Se sestrami jsem vycházela dobře. Byly zdatné a horlivé ve své službě, i když to působilo dojemem, že je přitom vede více ctižádnost než láska k člověku. Zdálo se, že mne měly rády. Těšila mne každá práce, kterou mi svěřily, a také jsem ráda zaskočila za druhé, když něco měly. Bylo pevně stanoveno, že my čtyři jsme mezi obědem a kávou - v době, kdy toho obvykle nebylo mnoho na práci - měly střídavě volno. Mně na volno příliš nezáleželo, vždyť jsem přece přišla, abych pracovala, a ne abych chodila na procházky nebo spala. Ale sestra Loni všeobecně trvala na tom, abych také já měla čas na odpočinek. Postupně jsem také poznala, že ho bylo zapotřebí - psát dopisy, udržovat si své věci v pořádku, obstarat si nějakou drobnost ve městě atd. Když jsem však viděla, že Steffi bolí hlava - to se stávalo často - pak jsem si vyprosila dovolení poslat ji do postele a mít službu místo ní. Nenadělala mnoho slov, ale

byla vděčná, že se jí někdo přátelsky ujal. Byla to vyhnankyně bez domova. Když jsem během velkého německého postupu v Haliči častěji zařič radostí přišla do sálu se zprávou o vítězství, říkala svou trochu tvrdou němčinou: „Ó sestro Edito, vy vždycky přinášíte tak dobré zprávy.“ Jednou jsem mohla také hlásit, že její rodné město Tarnov bylo osvobozeno od Rusů. Menší ohlas nacházely mé radostné zprávy u vojáků. Nevěřicně potřásali hlavou. Zažili porážky a stálý ústup a nemohli uvěřit tomu zvratu. Byla jsem tím celá pobouřená.

Také s Dr. Pickem se dobře pracovalo. Přišel z pražské univerzitní kliniky, byl oborem internista a přál si na našem sále stejný bezchybný pořádek jako na své klinice. Těšil ho můj zájem o medicínu a rád mi dával u lůžka nemocných poučné přednášky, jak to rád dělával jeho šéf při velké vizitě. Také prakticky jsem se toho od něj hodně naučila. Příjemným objevem pro něj bylo, že se se mnou mohl domlouvat jako se svým kolegou - latinsky. Ovšem latina, jak ji ti lékaři lámali, byla skutečně barbarská.

(Edith Steins Werke VII, Editions Nauwelaerts - Louvain 1965, str. 233 - 239, zkráceno. Vybrala a přeložila sestra Petra od Zmrtvýchvstalého, OCD.)

NOVÝ PŘEKLAD DÍLA SV. JANA OD KŘÍŽE

P. Vojtěch od sv. Hedviky OCD

Svatý Jan od Kříže, Krátké spisy a korespondence,
Kostelní Vydří, 1998, 183 ss.

Když během druhé světové války a těsně po ní v dominikánské edici Krystal v Olomouci postupně vyšla díla svatého Jana od Kříže, byla to v oblasti české duchovní literatury velká událost. Avšak již v té době byl překlad P. Jaroslava Ovečky SJ poněkud archaizující, takže další desetiletí rozdíl oproti běžné mluvě jen prohloubila. Připojíme-li k tomu fakt, že jinak velmi pečlivě a podrobně (možná až příliš rozsáhlé) úvody a poznámky tohoto překladatele a velkého znalce mystiky, odrážejí výsledky teologického bádání v této oblasti z první poloviny dvacátého století, avšak dále ze zcela pochopitelných důvodů jít nemohou, pak je nabíledni, že bylo jen otázkou času, kdy se po sametové revoluci objeví překlad nový.

Po ještě poněkud rozpačitém vydání *Temné noci* v roce 1995 jsme se rozhodli připravit postupně do tisku všechna díla Mystického učitele v takovém překladu a s takovým doprovodným aparátém, aby to odpovídalo světovému standardu.

Tomu odpovídá první titul ze zmíněné řady, jenž vyšel v srpnu tohoto roku a nese název *Krátké spisy a korespondence*. Obsahuje následující menší svět-cova díla: *Výroky o světle a lásce*, *Výstrahy*, *Čtyři rady řeholníkovi*, *Stupně dokonalosti*, *Posudek a dobrozdání* a *Směrnice pro bratrstvo nazarénů*, jakož i dochované „torzo“ jeho korespondence čítající třiatřicet dopisů či jejich zlomků. Kromě toho, že každému dílku předchází krátký úvod, přibližující vznik, adresáty a obsah spisu, doprovází je také nutné věcné a textové poznámky.

Samostatným dílem pak je *Všeobecný úvod* (ss. 9-57), který čtenáře seznamuje se životem, dobovým pozadím a spisy svatého Jana od Kříže, přičemž zde nechybí ani probrání základních témat a nauky o duchovním rozvoji. Každá část tohoto úvodu je navíc doplněna o seznam základní doplňující literatury v dané oblasti. Záměrem je nabídnout čtenáři, dříve než se ponoří do četby této „klasiky“ v oboru křesťanské mystiky, základní orientaci, jež by mu čtení usnadnila a pomohla mu vyvarovat se častých chyb. K tomu výslovně slouží i závěrečné stránky všeobecného úvodu.

Překlad díla od dr. Eduarda Hodouška z roku 1994, je velmi zdařilý a citlivý. Jakou hodnotu mají mé úvody a poznámky, musejí posoudit jiní.

Pevně věřím, že vydání tohoto a dalších svazků děl svatého Jana od Kříže bude přinejmenším stejně významnou událostí jako již zmíněné dominikánské vydání Ovečkova překladu a že přispěje k duchovnímu pokroku všech, kdo je budou číst.

MYSTICKÉ SPOJENÍ S MARIÍ

(část XXVII. - dokončení)

Sestra Marie od sv. Terezie (1623-1677), karmelitánská terciářka

Duch lásky k milované Matce jedná a působí často tak nevinně, že člověk má vlastnosti, smýšlí a počíná si jako dvou až tříleté dítě. Můj duch se rozličně a spontánně obrací a lne k této přesladké Matce takovým způsobem, jak je popsán ve čtvrtém traktátě Úvodu. (Jde o odkaz na spis P. Michaela od sv. Augustina, *Introductio in terram Carmeli*). Její mateřský klín je mi často útočištěm a místem klidu. Tam najdu velké uspokojení, posilu a útěchu, to je osvěžení a obnovení ducha a přirozenosti. Duch lásky se k ní chová velmi spontánně, nevinně a důvěrně, je od ní přiváben a pozván i k tomu, aby sál její mateřské prsy, tak jako malé a nevinné dítě. A tak přilnu k nim s tak něžnou láskou a lahodným okoušením, jako by se to dělo skutečně. Avšak nesmíme si myslet, že se to děje opravdu. Duch lásky působí rozličně a s rozličnými úmysly.

Ať je tomu jakkoliv, od svátku jejího Nanebevzetí je stále ve mně tento duch něžné lásky k láskyhodné Matce. Její přesvaté jméno je často tak sladké v mých ústech, až bych ráda olízla své rty pro tu sladkost a takřka nenasytně bych opakovala: „Maria, Maria, má láskyhodná a milostivá Matko...“, s rozmanitým vzkypaním lásky, i když snáším nějaké trápení, trýzně a soužení na těle i na duchu. Onen mateřský klín je pro mne osvěžením, uklidněním a uzdravením všech mých vnitřních i vnějších neduhů, tísní, zápasů atd. a tam na to vše zapomenou a odloží to jako bezstarostné dítě, které nemyslí na nic jiného, než aby stále požívalo tohoto nejvyšší láskyhodného klína a jeho mateřských něžností.

(Zápisky z 9. září 1677, asi dva měsíce před smrtí sestry Marie)

KARMEL - časopis pro duchovní život

Vydává Českomoravská generální delegatura řádu karmelitánů v Kostelním Vydří.

Odpovědný redaktor P. Gorazd Cetkovský OCarm.

ISSN - KARMEL 1210 - 499X

Podávání novinových zásilek povoleno Českou poštou s. p., ředitelstvím odštěpného závodu Jižní Čechy v Českých Budějovicích, j. zn.: P - 1911 / 97 ze dne 9. dubna 1997.